

WYTYCZNE DOTYCZĄCE OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY W DIECEZJI PELPLIŃSKIEJ

PREAMBUŁA

Stojąc wobec faktu, że w Kościele niektórzy nasi Bracia i Siostry zamiast spotkać Żywego Boga zostali skrzywdzeni, my wierni świeccy i duchowni diecezji pelplińskiej, pragniemy zrobić wszystko co w naszej mocy, aby pomóc skrzywdzonym oraz zapobiec takim tragediom w przyszłości. Jesteśmy bowiem wspólnotą Kościoła, wezwaną do jedności i współodpowiedzialności za wyrządzone pośród nas krzywdy.

Mamy świadomość, że sprawcą przemocy jest zawsze konkretny człowiek. Prewencja polega zatem przede wszystkim na głębokiej formacji ludzkiej, prowadzącej do dojrzałości emocjonalnej, świadomości własnych potrzeb i umiejętności ich zaspokajania bez krzywdzenia innych. Owa formacja dotyczy każdej osoby, a w szczególności osób zaangażowanych w życie Kościoła. Niniejsze Wytyczne jej nie zastępują. Są tylko pewnym minimum, regulującym zachowania osób i funkcjonowanie parafii oraz innych podmiotów kościelnych, aby zapewnić ochronę dzieciom i młodzieży.

I. Osoby oraz podmioty, których normy dotyczą

1. *Wytyczne dotyczące ochrony dzieci i młodzieży w diecezji pelplińskiej*, zwane dalej Wytycznymi mają na celu zapewnienie małoletnim bezpiecznego środowiska w dziełach prowadzonych przez duchownych i podmioty kościelne oraz uniknięcie krzywdzenia, w tym wykorzystania seksualnego. W przypadku zaistnienia krzywdy

- wskazują sposoby pomocy oraz postępowania wobec pokrzywdzonego, sprawcy i osób trzecich.
2. Z małoletnim, czyli osobą, która nie ukończyła 18 roku życia, w prawie kościelnym zrównana jest osoba z niepełnosprawnością intelektualną oraz osoba bezradna czyli chora, z ułomnościami fizycznymi lub umysłowymi albo pozbawiona wolności osobistej, co faktycznie, nawet sporadycznie, ogranicza jej zdolność rozumienia, chcenia lub przeciwstawienia się formie krzywdzenia.
  3. Do przestrzegania Wytycznych zobowiązani są:
    - a. duchowni diecezji pelplińskiej w każdym miejscu;
    - b. osoby konsekrowane i świeckie zatrudnione w podmiotach kościelnych podlegających władzy biskupa pelplińskiego oraz uczestniczące w dziełach przez te podmioty prowadzonych lub organizowanych (np. w charakterze wolontariusza, animatora, moderatora itp.);
    - c. katecheci oraz inne osoby otrzymujące *missio canonica* lub inne zadanie od biskupa pelplińskiego.
  4. Wszystkich wiernych usilnie zachęca się do przestrzegania Wytycznych na terenie diecezji pelplińskiej.
  5. Wytyczne należy zachowywać analogicznie w relacjach pomiędzy osobami dorosłymi, związanymi zależnością opiekuńczo-wychowawczą, edukacyjną, zawodową, duszpasterską lub inną odpowiadającą charakterowi placówki.

II. Normy ogólne

A. w relacjach bezpośrednich (indywidualnych i grupowych)

1. W podmiotach kościelnych podlegających władzy biskupa pelplińskiego należy ustanowić osobę pierwszego kontaktu, do której można się zwrócić w przypadku zauważenia sygnałów krzywdzenia, o których w rozdziale IV pkt. A, ust. 1, lit. B. Jej zadaniem jest również współpraca z Zespołem ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej.

2. Indywidualne spotkania z małoletnimi powinny odbywać się do godz. 20.00.
3. Zakazuje się przewożenia małoletnich prywatnymi samochodami, zwłaszcza w pojedynkę bez wiedzy i wyraźnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych.
4. Sakrament pokuty i pojednania powinien być sprawowany w miejscach do tego wyznaczonych.
5. Małoletni powinni zawsze pozostawać pod opieką osoby dorosłej.
6. Stosowanie kar cielesnych jest niedopuszczalne.
7. Należy używać środków, metod i języka adekwatnego do wieku i rozwoju podopiecznych.
8. Niestosowne jest skracanie dystansu przez przechodzenie na „ty” z osobą małoletnią.
9. W prywatne życie małoletniego wolno ingerować tylko w takim wymiarze, w jakim wymaga tego konkretny problem.
10. Nie wolno naruszać tajemnicy korespondencji małoletnich, ani robić im zdjęć lub filmować bez ich zgody. Nie wolno upubliczniać zdjęć, filmów z udziałem małoletnich, bez pisemnej zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych, za wyjątkiem zdjęć dużych grup w miejscach publicznych w związku z informowaniem o wydarzeniach.
11. Nie wolno wyręczać małoletnich przy czynnościach o charakterze intymnym. Jeżeli wychowankowie, z racji wieku, bądź fizycznych ograniczeń, nie są w stanie wykonać takich czynności, pomocy powinni udzielać im wychowawcy odpowiednio do tego przygotowani, z reguły tej samej płci. Szczególną ochronę należy zapewnić w toaletach, łazienkach, przebieralniach czy szatniach. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to jest możliwe.
12. Każdy przypadek przemocy fizycznej, psychicznej (emocjonalnej) czy seksualnej pomiędzy małoletnimi wymaga natychmiastowej reakcji ze strony opiekunów.

13. Wszystkie formy zorganizowanego czasu małoletnich, a w sposób szczególny wypoczynku dzieci i młodzieży, powinny być realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
14. Na wyjazdy grupowe małoletnich należy uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów prawnych, po uprzednim zapoznaniu ich z ramowym planem działania i zasadami jego organizacji/regulaminem. Podczas wyjazdu rodzice lub opiekunowie prawni mają prawo do kontaktu ze swoim dzieckiem oraz z jego opiekunem.
15. Opiekunowie nie powinni nocować w tym samym pomieszczeniu co małoletni. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w pomieszczeniu z wychowankiem, powinien on o tym fakcie powiadomić inną osobę dorosłą, przełożonego lub kierownika wyjazdu oraz, jeśli to możliwe, rodzica lub opiekuna prawnego wychowanka. Jeśli wyjazd przewiduje noclegi zbiorowe organizator zawiera informację na ten temat w regulaminie.
16. Nie można przebywać z małoletnim sam na sam w warunkach odizolowanych. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, informację o czasie i miejscu spotkania należy przekazać osobie odpowiedzialnej lub pierwszego kontaktu, o której w rozdziale II, pkt. A, ust. 1.
17. Zabrania się częstowania małoletnich tytoniem, alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi. Nie wolno również tolerować ich zażywania przez osoby małoletnie.
18. Podczas pełnienia funkcji wychowawczych opiekunowie nie mogą pozostawać pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych.
19. W przypadku konieczności podjęcia rozmów na temat seksualności należy wykazać się delikatnością i roztropnie rozeznaczyć, czy takiej rozmowy nie powinien przeprowadzić specjalista.
20. W obecności małoletnich nie wolno wypowiadać treści i żartów o podtekście seksualnym.
21. Zabronione jest prezentowanie małoletnim treści erotycznych, pornograficznych lub mających podtekst seksualny oraz zawierających

- sceny brutalnej przemocy, w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.
22. Niedozwolone są zachowania przekraczające nietykalność cielesną małoletniego jak również zachęcanie innych, w tym małoletnich, do podejmowania podobnych zachowań wobec siebie nawzajem lub wobec dorosłego. Należą do nich:
- a. wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
  - b. dotykanie piersi, pośladków, genitaliów i ich okolic (choćby przez bieliznę lub odzież);
  - c. pocałunki;
  - d. mocne i zamykające uściski, uniemożliwiające przerwanie kontaktu;
  - e. klepanie po pośladkach, udach, kolanach, głowie;
  - f. łaskotanie lub mocowanie się w dużej bliskości cielesnej;
  - g. masaże;
  - h. sadzanie na kolanach;
  - i. kładzenie się lub spanie obok;
  - j. ocieranie się.
23. W naszym kręgu kulturowym przyjmuje się, że właściwymi zachowaniami respektującymi nietykalność małoletniego są na przykład:
- a. uścisk dłoni lub delikatne objęcie na powitanie;
  - b. delikatne poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji wsparcia lub pocieszenia;
  - c. dotyk ramion, rąk czy barku jako wyraz bliskości;
  - d. trzymanie się za ręce w czasie modlitwy, zabawy lub dla uspokojenia sytuacji wzburzenia emocjonalnego;
  - e. trzymanie za ręce dzieci w czasie spaceru;
  - f. siadanie w pobliżu małych dzieci;
  - g. podnoszenie lub trzymanie na rękach dzieci do ok. 3. roku życia.

B. w środowisku cyfrowym

1. Nie należy wysyłać żadnych wiadomości do osób małoletnich po godz. 22.00. Wyjątek stanowi sytuacja, w której, za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych, wysyłana jest wiadomość adresowana do grupy osób.
2. Nie należy udostępniać prywatnych telefonów, tabletów lub komputerów do użytku małoletnich.
3. Podmioty kościelne, które zapewniają małoletnim dostęp do Internetu, powinny wdrożyć środki bezpieczeństwa uniemożliwiające dostęp do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Na urządzeniach umożliwiających dostęp do Internetu powinno być zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie filtrujące treści, zaś korzystanie z Internetu powinno być monitorowane przez wyznaczoną osobę przynajmniej w sposób umożliwiający ustalenie, kto, kiedy i z jakich treści korzystał (np. indywidualne konta dla wszystkich użytkowników).
4. Szczegółowe zasady korzystania z Internetu w podmiotach, o których w rozdziale II, pkt. B, ust. 3, powinny być zawarte w stosownym regulaminie.

III. Normy szczegółowe

1. Wszystkie spotkania z małoletnimi na terenie parafii powinny być organizowane w miejscach oficjalnych i do tego przygotowanych.
2. Małoletni nie mogą przebywać w parafialnych pomieszczeniach mieszkalnych bez opieki rodzica lub opiekuna prawnego.
3. Zachęca się do pełnej transparentności w organizowaniu spotkań z małoletnimi. Na początku roku formacyjnego w parafii należy:
  - a. zapoznać rodziców lub opiekunów prawnych małoletnich z harmonogramem prowadzonych spotkań;
  - b. zadbać o wyrażenie przez nich zgody w formie pisemnej na udział w spotkaniach;

- c. ustalić zasady odbioru małoletnich;
  - d. ustalić zasady komunikacji elektronicznej z małoletnimi.
4. W kościelnej placówce edukacyjnej dyrektor ustanawia osobę odpowiedzialną za prewencję. O wyborze i zakresie działania takiej osoby zawiadamia się delegata biskupa.
  5. Jeśli konieczna jest wizyta w domu prywatnym małoletniego nauczyciel, katecheta lub opiekun nie powinien w jej trakcie wykraczać poza formalne ramy związane z wykonywaniem czynności zawodowych, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica lub opiekuna prawnego bądź za jego wyraźną zgodą.
  6. Przy wydawaniu misji kanonicznej nauczycielom religii i katechetom parafialnym dyrektor wydziału katechetycznego powinien sprawdzić, czy kandydat formował się w przeszłości w seminarium duchownym lub instytucie życia konsekrowanego i jakie były przyczyny zakończenia formacji (kandydat powinien dostarczyć opinię rektora).
  7. Należy uzyskać od rodziców lub opiekunów prawnych zgodę na pomoc w czynnościach osobistych osoby z niepełnosprawnością.

IV. Rozpoznawanie sygnałów krzywdzenia

A. u potencjalnych sprawców

1. Sygnały ostrzegawcze u potencjalnego sprawcy wykorzystywania seksualnego dziecka możemy podzielić na delikatne (soft), ostrzegające (warning) i zagrażające (emergency).
  - A. *Sygnały delikatne (soft) występują kiedy osoba:*
    - a. czuje się nieswojo z rówieśnikami;
    - b. nie posiada relacji z rówieśnikami;
    - c. czuje się komfortowo z małoletnimi;
    - d. interesuje się zajęciami, grami dla dzieci lub młodzieży;
    - e. czuje się nieswojo w kwestii własnej seksualności lub ją neguje;
    - f. nie wykazuje zauważalnych problematycznych zachowań i nie ma na nią skarg.

B. *Sygnaty ostrzegawcze (warning) występują kiedy osoba:*

- a. spędza dużo czasu z małoletnimi;
- b. wręcza małoletnim niecodzienne prezenty;
- c. dzieli sekrety z małoletnimi;
- d. nadmiernie korzysta z mediów społecznościowych w celu nawiązania kontaktów z małoletnimi;
- e. erotyzuje przekazy słowne wobec dzieci;
- f. posiada pluszaki, gry dziecięce, zabawki w swoim pokoju;
- g. budzi u niektórych małoletnich poczucie kogoś dziwnego, zboczonego;
- h. sprawia, że inni dorośli czują się przy nim coraz bardziej nieswojo.

C. *Sygnaty zagrażające (emergency) występują kiedy osoba:*

- a. zabiera dzieci na prywatne wakacje lub do swojego mieszkania;
  - b. posiada setki zdjęć dzieci;
  - c. bawi się z dziećmi w dużej bliskości ciał (mocowanie się, wspólne turlanie itp.);
  - d. dotyka ciała dzieci lub dzieci dotykają jego ciała;
  - e. coraz bardziej natrętnie dotyka małoletnich;
  - f. prowadzi natrętne i sugestywne rozmowy z małoletnimi na temat seksu;
  - g. podaje małoletnim alkohol lub narkotyki;
  - h. daje dzieciom hojne prezenty.
2. Sygnaty delikatne wymagają konkretnego czuwania i dalszego przyglądania się danej osobie.
  3. W przypadku dostrzeżenia sygnałów ostrzegawczych należy skonsultować je z osobą pierwszego kontaktu.
  4. W przypadku dostrzeżenia sygnałów zagrażających, które są już przekroczeniem granic bezpieczeństwa, bezwzględnie należy zgłosić je do osoby pierwszego kontaktu.

5. W sytuacji zgłoszenia czynu należy zadbać o bezpieczeństwo potencjalnego sprawcy. Z racji, że może wystąpić ryzyko skłonności samobójczych, należy zapewnić mu specjalistyczne wsparcie.

B. u małoletnich

1. Oprócz ciąży, wystąpienia choroby przenoszonej drogą płciową lub znalezienia nasienia (w pochwie, w odbycie, na ciele, na ubraniu dziecka) nie ma innych dowodów, które pozwoliłyby jednoznacznie rozpoznać, czy małoletni został wykorzystany seksualnie. Objawy i konsekwencje wykorzystania, przy identycznym sposobie przemocy, mogą być inne u każdego dziecka. U jednych symptomy wystąpią na samym początku, u innych zaś po dłuższym czasie, nawet dopiero w dorosłości lub wcale. Wykorzystanie nie musi wiązać się z kontaktem fizycznym.
2. Objawy fizyczne są bardzo zróżnicowane i mogą przypominać inne typy urazów. Należy jednak zwracać uwagę na:
  - a. powtarzające się infekcje dróg moczowych lub pochwy;
  - b. trudności w siedzeniu lub w chodzeniu;
  - c. poplamione lub podarte ubranie, poplamione krwią np. majtki, spodnie, siedzenie;
  - d. skarżenie się dziecka na swędzenie, upławy, ból w okolicach intymnych;
  - e. trudności dziecka przy oddawaniu moczu;
  - f. urazy w okolicach intymnych oraz odbytu.
3. W sferze emocji należy zwracać uwagę na pojawienie się i występowanie:
  - a. lęków i dużego poziomu niepokoju;
  - b. nieufności wobec dorosłych;
  - c. przedłużającego się smutku, depresji i zamykania się w sobie;
  - d. niskiej samooceny;
  - e. nadmiernego wstydu;
  - f. poczucia winy, bycia złym, brudnym, gorszym, niegodnym lub niegodziwym;

- g. płaczliwości;
  - h. nieokreślonego poczucia winy;
  - i. koszmarów sennych;
  - j. nadmiernej czujności;
  - k. problemów z akceptacją własnego ciała;
  - l. zachowań autodestrukcyjnych;
  - m. myśli i prób samobójczych.
4. Mogą wystąpić również problemy poznawcze:
- a. brak koncentracji;
  - b. słabe wyniki w nauce.
5. W problemach w relacjach możemy zaobserwować:
- a. mniej czasu i chęci na zabawę z rówieśnikami;
  - b. zmniejszenie się liczby kolegów, koleżanek;
  - c. wyobcowanie i izolację;
  - d. deficyt umiejętności społecznych.
6. Mogą też pojawić się problemy w funkcjonowaniu oraz z zachowaniem:
- a. trudności ze spaniem;
  - b. zmiana nawyków związanych z jedzeniem;
  - c. utrata kontroli nad zwieraczami;
  - d. dolegliwości somatyczne (ból brzucha, wymioty i inne);
  - e. nadpobudliwość psychoruchowa lub częste *zawieszanie się*;
  - f. zachowania regresywne – cofanie się do wcześniejszych etapów rozwoju, dających poczucie bezpieczeństwa;
  - g. picie alkoholu, narkotyzowanie się.
7. Dziecko również jest istotą seksualną, należy więc zwrócić uwagę na wszelkie niepokojące zmiany i odstępstwa od normy rozwojowej, takie jak:
- a. prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne dziecka;
  - b. agresja seksualna wobec rówieśników;
  - c. wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną;
  - d. prezentowanie w swoich zachowaniach czynności seksualnych dorosłych;

- e. nieadekwatny do poziomu rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej;
  - f. erotyczna twórczość lub zabawy o treści erotycznej z repertuaru zachowań ludzi dorosłych;
  - g. nasilona masturbacja nieadekwatna do fazy rozwoju psychoseksualnego.
8. Użyteczne mogą być wzorce rozwojowe, zgodnie z którymi pewne objawy mogą być częstsze w określonych grupach wiekowych:
- a. u dzieci w wieku przedszkolnym (od 0 do ok. 6. roku życia): niepokój, koszmary nocne, internalizacja, eksternalizacja i nieodpowiednie zachowania seksualne.
  - b. u dzieci w wieku przedpokwitaniowym (od ok. 7. do 12. roku życia): lęk, nerwica, agresja, koszmary nocne, problemy szkolne, hiperaktywność i zachowanie regresywne.
  - c. u nastolatków (od ok. 13. do 18. roku życia): depresja, wycofanie, tendencje samobójcze, samouszkodzenia, skargi somatyczne, akty przestępcze, ucieczki z domu i nadużywanie alkoholu lub substancji psychoaktywnych.
9. W przypadku dostrzeżenia sygnałów należy zgłosić je do osoby pierwszego kontaktu.

V. Postępowanie w przypadku podejrzenia lub zaistnienia przestępstwa

1. W wypadku, kiedy dziecko ujawni fakt wykorzystania seksualnego, należy:
- a. zapewnić dziecko, że mu się wierzy – dziecko musi wiedzieć, że może liczyć na dorosłego;
  - b. ochronić dziecko przed poczuciem winy – zapewnić, że cała wina i odpowiedzialność za to, co się stało leży po stronie sprawcy, dorosłego;

- c. zachować spokój – wyrazem twarzy, głosem należy dawać dziecku wsparcie, nie okazywać trudnych emocji, które mają prawo się pojawić; nie być nadopiekuńczym i pozwolić dziecku na wyrażenie uczuć nie tylko negatywnych, ale i pozytywnych;
  - d. zadbać o spokojne miejsce, w którym będzie można porozmawiać – najlepiej na osobności, dające poczucie bezpieczeństwa;
  - e. nie składać obietnic, których nie będzie można dotrzymać – np. takiej, że nikomu nic się nie powie, dziecko potrzebuje wiedzieć, że może zaufać osobie dorosłej i nie zostanie oszukane;
  - f. nie osądzać sprawcy, ani tego co zrobił - dziecko może być uwikłane w relację emocjonalną ze sprawcą, krytykowanie go może wywołać reakcję obronną;
  - g. zachować dyskrecję - zapewnić dziecko, że o jego sytuacji dowiedzą się tylko te osoby, które mogą mu pomóc i zapewnić bezpieczeństwo;
  - h. powiadomić odpowiednie służby – należy to do obowiązku prawnego;
  - i. powiedzieć dziecku, co będzie się działo - przekazać dziecku językiem zrozumiałym dla niego wszystko to, co będzie się działo po ujawnieniu wykorzystania oraz zapewnić o swoim wsparciu;
  - j. powstrzymać się przed samodzielnym prowadzeniem dochodzenia i konfrontacją ze sprawcą;
  - k. zapewnić sobie wsparcie – udział w sprawie z pewnością wywoła trudne emocje.
2. Biorąc pod uwagę podjęcie koniecznych działań w sytuacjach, gdy nastąpiło już wykorzystanie seksualne dziecka, należy zawsze pamiętać o kilku czynnikach:
- a. jeśli pojawia się jedna osoba skrzywdzona, prawdopodobnie jest ich więcej;
  - b. należy uważać, aby nie nabrać się na zaprzeczenia i manipulacje podejrzanego;
  - c. dobrze jest nie demonizować, nie reagować nadmiernie, ale też nie być naiwnym;

- d. każdą sytuację należy analizować, stosując podejście zespołowe;
- e. należy skorzystać z pomocy specjalistów;
- f. trzeba zachować pełną transparentność podejmowanych działań;
- g. należy sytuację poddać pod weryfikację organom ścigania.

VI. Wsparcie

A. osoby skrzywdzonej oraz jej rodziny

1. Wszelka pomoc – psychologiczna, duszpasterska, prawna – powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami lub opiekunami prawnymi. Muszą oni zostać poinformowani o procedurach jakie zostaną podjęte w związku ze zgłoszeniem sprawy oraz o możliwości skorzystania z różnych rodzajów pomocy, jakiej mogą potrzebować.
2. Celem wsparcia psychologicznego jest minimalizacja psychicznych skutków skrzywdzenia. Może ono przyjąć formy: psychoedukacji, towarzyszenia emocjonalnego, wsparcia podczas procedur medycznych lub prawnych, a także procesu psychoterapeutycznego.
3. Osoba skrzywdzona i jej rodzice lub opiekunowie prawni, rodzeństwo mają prawo do pomocy psychologicznej w takim miejscu i w taki sposób, jak tego potrzebują. Oni również decydują o tym, czy odpowiada im osoba psychologa lub psychoterapeuty.
4. Koszty wsparcia psychologicznego w całości pokrywane są ze środków diecezji.
5. W związku z tym, że osoba skrzywdzona ponosi dotkliwą stratę duchową, troska duszpasterska wobec tej osoby i jej bliskich polega przede wszystkim na życzliwym wysłuchaniu i dążeniu do odbudowania jej więzi z Bogiem i zaufania do Kościoła.
6. Troska duszpasterska organizowana jest we współpracy z diecezjalnym duszpasterzem ds. pomocy duchowej osobom skrzywdzonym, ich rodzinom oraz wspólnotom lokalnym, zranionym przestępstwem wykorzystania seksualnego.

7. Nieoceniony dar w otaczaniu troską duszpasterską pokrzywdzonych i ich rodziny stanowi modlitwa.
8. Osobę skrzywdzoną, jej rodziców lub opiekunów prawnych delegat biskupa pelplińskiego ds. ochrony dzieci i młodzieży:
  - a. informuje o prawie/obowiązku złożenia doniesienia do organów ścigania;
  - b. przedstawia procedurę postępowania kanonicznego;
  - c. odpowiada na pytania o stan postępowania oraz jego wynik, a także o decyzje podjęte wobec oskarżonego.

B. wspólnoty, w której doszło do skrzywdzenia

1. Pomoc wspólnocie, która doświadcza również syndromu *ofiary*, wyraża się przez:
  - a. podanie rzetelnej informacji o wydarzeniu, skrupulatnie zachowując zasadę ochrony dobrego imienia osoby skrzywdzonej;
  - b. w procesie wyjaśniania należy uwzględnić zasadę ochrony dobrego imienia domniemanego sprawcy;
  - c. poinformowanie o podjętych działaniach w sprawie oskarżonego oraz jakiej pomocy może oczekiwać skrzywdzony oraz wspólnota;
  - d. spotkanie z przełożonymi danej jednostki kościelnej i duszpasterzem, który ma towarzyszyć procesowi zdrowienia;
  - e. przywrócenie poczucia bezpieczeństwa danej wspólnocie;
  - f. umożliwienie konfrontacji z wydarzeniem: określenie słabych i mocnych punktów wspólnoty, które mogą pomóc w uzdrowieniu;
  - g. przeformułowanie tego, co było błędnym przekazem wiary czy religijności;
  - h. wsparcie na nowo dialogu i spotkania pomiędzy członkami wspólnoty.
2. Należy podjąć rozmowy i spotkania z wiernymi, szczególnie w pierwszym okresie po ujawnieniu wykorzystania seksualnego, a w sposób szczególny z dziećmi i młodzieżą. Jeśli będzie taka potrzeba należy zorganizować warsztaty psychoedukacyjne lub wsparcie psychologiczne dla członków wspólnoty, którzy tego potrzebują.

3. Środki uwzględniające rzeczywistość nadprzyrodzoną służące wsparciu to nabożeństwo pokutne, rekolekcje czy stosowne homilie w czasie liturgii.

VII. Postępowanie wobec osoby podejrzanej lub oskarżonej

1. Wobec duchownego podejrzanego lub oskarżonego o popełnienie przestępstwa wykorzystania seksualnego osoby małoletniej, określonego w prawie kanonicznym lub polskim, zostają powzięte kroki, przewidziane przez *Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia z 8 października 2014 roku (nowelizacja 6 czerwca 2017 r. i 8 października 2019 r.)*.
2. Dla duchownego, o którym w rozdziale VII, pkt. 1., biskup diecezjalny powołuje kuratora zewnętrznego, który ma za zadanie:
  - a. przestrzec duchownego przed jego ewentualnym kontaktem z osobą zgłaszającą przestępstwo, osobą skrzywdzoną lub jej bliskimi;
  - b. wyeliminować – w granicach kompetencji kuratora – ryzyko ponownego krzywdzenia przez sprawcę;
  - c. egzekwować postanowienia biskupa lub sądu wobec duchownego;
  - d. cyklicznie przedstawiać pisemny raport biskupowi diecezjalnemu.
3. Dla duchownego, o którym w rozdziale VII, pkt. 1, biskup powołuje kuratora wewnętrznego, który ma za zadanie:
  - a. być wsparciem w czasie dochodzenia wstępnego, procesu i po ewentualnym wyroku;
  - b. pomóc stanąć w prawdzie wobec zarzutów.
4. Kurator wewnętrzny może pełnić posługę spowiednika wobec powierzonych mu duchownych. Nie może jednak uczestniczyć w żadnym charakterze w postępowaniu na forum zewnętrznym.

5. Osoby określone w rozdziale I, pkt. 3, wobec których wysunięto podejrzenie lub oskarżenie popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego osoby małoletniej, określonego w prawie kanonicznym lub polskim zostają niezwłocznie odsunięte od kontaktu z małoletnimi w ramach wypełnienia swoich obowiązków.
6. Poinformowanie organów ścigania o podejrzeniu czynu skrzywdzenia małoletniego następuje zgodnie z przepisami prawa polskiego oraz kościelnego, czyli każdy, kto posiada wiarygodną wiadomość o usiłowaniu lub dokonaniu zgwałcenia, obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej wobec małoletniego poniżej 15 lat niezwłocznie zawiadamia policję lub prokuraturę.
7. Kapłan, który w sakramencie pokuty dowiadyuje się o wykorzystaniu seksualnym osoby małoletniej, powinien usilnie zachęcić penitenta do zgłoszenia tego przypadku osobie kompetentnej do podjęcia właściwych czynności.

VIII. Postępowanie w przypadku fałszywego doniesienia

1. Fałszywe doniesienie o możliwości popełnienia przestępstwa skutkuje krzywdą osoby małoletniej i fałszywie posądzonego.
2. Należy starać się nie wzbudzać w osobie małoletniej poczucia winy, nie oskarżać, nie podważać jej wiarygodności oraz reagować na ewentualne negatywne zachowania członków wspólnoty wobec osoby małoletniej.
3. Jeżeli istnieje taka możliwość, należy osobę małoletnią oraz jej najbliższych wspierać w dochodzeniu do prawdy.
4. Za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych należy osobę małoletnią objąć wsparciem oraz pomocą psychologiczną i duchową.
5. Jeśli zarzuty nie zostaną potwierdzone, osoba oskarżona zostaje niezwłocznie przywrócona do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków.

6. Jeśli oskarżenie było znane osobom postronnym, należy przekazać im informację o niewinności oskarżonego w formie komunikatu biskupa diecezjalnego lub delegata, umieszczonego w *Kurędzie* lub diecezjalnych środkach społecznego przekazu, w zależności od zasięgu informacji o oskarżeniu.
7. Osoba niesłusznie posądzona ma prawo – przy pomocy diecezji - do obrony swojego dobrego imienia na drodze sądowej oraz skorzystania ze wsparcia psychologicznego.

IX. Szkolenia prewencyjne – formowanie wrażliwości i kompetencji

1. Zadaniem Zespołu ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej jest opracowanie kompleksowego systemu szkoleń z zakresu prewencji, uwzględniającego wszystkie podmioty działające w diecezji.
2. Za przeprowadzenie szkoleń odpowiada właściwy przełożony. Szkolenia mogą być organizowane wspólnie dla wielu podmiotów kościelnych i przy wsparciu Zespołu ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej.

X. Przepisy końcowe

1. Osoby odpowiedzialne za podmioty kościelne podlegające władzy biskupa pelplińskiego, mają obowiązek wdrażania niniejszych Wytycznych.
2. Nad wprowadzaniem Wytycznych oraz ich przestrzeganiem czuwa delegat biskupa pelplińskiego ds. ochrony dzieci i młodzieży wraz z Zespołem ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej, powołanym przez biskupa pelplińskiego.

3. Wprowadzenie i przestrzeganie Wytycznych jest regularnie monitorowane i ewaluowane przez Zespół ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej.
4. Z osobami nieprzestrzegającymi niniejszych Wytycznych, delegat biskupa ds. ochrony dzieci i młodzieży przeprowadza rozmowę, z której zostanie sporządzona notatka służbowa, przekazana biskupowi diecezjalnemu.
5. W przypadku braku poprawy w przestrzeganiu Wytycznych, po rozmowie o której w rozdziale X, pkt. 4:
  - a. osoba zostaje odsunięta od pracy z małoletnimi;
  - b. wobec osób duchownych, biskup zastosuje środki, przewidziane prawem kanonicznym;
  - c. może zostać cofnięta misja kanoniczna;
  - d. w przypadku osób zatrudnionych w podmiotach kościelnych, może zostać rozwiązany stosunek pracy.
6. Podmioty podlegające biskupowi pelplińskiemu mogą opracować szczegółowe regulacje, biorące pod uwagę specyfikę danej placówki. Dokument musi być zgodny z niniejszymi Wytycznymi i przekazany do wiadomości Zespołowi ds. Prewencji Diecezji Pelplińskiej.
7. W każdej placówce prowadzonej przez podmioty kościelne podlegające biskupowi pelplińskiemu, nie rzadziej niż co cztery lata, dyrektor/przełożony przeprowadza ewaluację, dotyczącą przestrzegania norm obowiązujących w zakresie ochrony dzieci i młodzieży przed krzywdzeniem.
8. W przypadku stwierdzenia naruszeń w realizacji Wytycznych, powinien zostać przygotowany i wdrożony plan naprawczy.

ZAŁĄCZNIKI:

- a. *Dane kontaktowe osób i instytucji pomocowych w diecezji pelplińskiej*
- b. *Deklaracja respektowania norm ochrony dzieci i młodzieży*